

תקינן רבנן בדמזיק, (9)

והיות שמן התורה אינו חייב לשלם אלא זיבורית, לכן גבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא.

ופרכינן: איני (10) והתני רבי אליעזר ניותאה (11) בכרייתא:

אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית, ואפילו הן עידית.

מאי "אפילו הן עידית" דקתני, לאו [האם אין הכוונה] אף על גב דכתיב [שכתב הלוה] עידית בשטרא (12), ואף על פי כן, אינו נפרע אלא מזיבורית, ותיקשי לרבא !?

ומשנינן: לא, מאי עידית שאינו גובה ממנה, אף על פי שכתב לו עידית בשטר, כגון דשפאי [שקפצה] עידית מלפניו.

כלומר, אחרי ההלואה, נשתדפה ונתקלקלה העידית שכתב לו, ובטל תנאו (13), ושוב אינו אלא כסתם בעל חוב. שמן התורה בזיבורית, ומדרכנן בבינונית.

וכדרבא, שמדכריו מוכח שאם "שפאי עידית" בטל דינו. (14)

דאמר רבא: הזיק קרקע זיבורית, גובה מן העידית של מזיק, ואף אם היא "עדי עידית", גובה הניזק ממנה.

ואם שפאי עידית [אותה קרקע שהיא עדי

9. ודלא כרבינא [מט ב], הסובר שאליבא דרבי ישמעאל אין שמין בדמזיק כלל — ראשונים וראה במרומי שדה ולעיל בהערות.

10. לשון זו, יש מפרשים כמו "איני מסכים לכך", ויש מפרשים כמו "אין היא" ובתמיהה, כלומר וכי כן הוא כדבריך — על פי קהלת יעקב למהרי"י אלגזי.

11. אלעזר ניותאי היה מ"ניות ברמה" — סדר הדורות. [על פי הכתוב בשמואל א יט יט]

12. לא היה נראה לגמרא להעמיד מה שאמרו "ואפילו הן עידית" בנוזיקין, ואליבא דרבי ישמעאל, וכדלעיל, ואפשר לפרש, כי "אפילו הן עידית", משמע, שהנכסים המשועבדים הם עידית, וזה נכון בשטר שכתוב בו שבח נכסים, אבל בנוזיקין, וכדרכי ישמעאל, הרי כיון דאוקמוה רבנן אדאורייתא, נמצא, שהמשועבדים אינם אלא זיבורית.

13. רש"י. והתוספות הקשו עליו, ועל כן פירשו ש"שפאי עידית" היינו, כי דרך השדות הטובות אשר אצל הנהר, שסוף השדה, על שפת הנהר ממש, עומד למרעה בהמות, וגרוע מזיבורית. מפני שהנהר שוטף תמיד מה שזורעים שם. [ושפאי (האלף נקודה בצירי— מאירי) עידית היינו קצה השדה העידית].

וכך תפרש ברייתא דרבי אליעזר ניותאה: אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית, ואפילו היא זבורית כל כך גרועה אשר בקצה העידית.

14. רש"י. ולשיטת התוספות, בדברי רבא מבואר ששפאי עידית היא גרועה מזיבורית. ולכן אם אכלה שם בהמתו, אין דנים אותה כשן שהזיקה, לשלם בעידיה, אלא כבעל חוב, כי למרעה בהמות הוא עומד, ואף הבעלים רוצים שיהיו אחרים מרעין שם ונותנין דמים, והלכך אף זה, אף על פי שעשה שלא ברשות, אינו הזיק גמור, אלא הרי הוא כחוב.